

मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास
महामंडळामार्फत बीज भांडवल योजना, थेट
कर्ज योजना, वैयक्तिक कर्ज व्याज परतावा
योजना, गट कर्ज व्याज परतावा योजना
राबविण्यास मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
अल्पसंख्याक विकास विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक अविवि २०२४/प्र.क्र.२०४/का-५
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक: ०९ ऑक्टोबर, २०२४

- संदर्भ:-** १. शासन परिपत्रक, रोजगार व स्वयंरोजगार विभाग, क्रमांक इएसई-२००१/(११६)/
रोस्वरो-१, दि.२२.०६.२००१
२. शासन पत्र रोजगार स्वयंरोजगार विभाग क्र.मौआम-२००१/प्र.क्र.११६/ रोस्वरो-
१, दि.२१.११.२००१.
३. शासन निर्णय, रोजगार व स्वयंरोजगार विभाग, क्र.मौआम-२००१/प्र.क्र.१८८/
रोस्वरो-१, दि.३०.०४.२००२
४. शासन निर्णय, रोजगार व स्वयंरोजगार विभाग, क्र.मौआम-२००१/प्र.क्र.१८८/
रोस्वरो-१, दि.२१.०६.२००२
५. शासन परिपत्रक क्र. ईएसई-२००१/(११६)/रोस्वरो-१, दि.२२.०६.२००२
६. शासन निर्णय क्र. अपामं-२००१/प्र.क्र.१८४/रोस्वरो-१, दि.१७.०३.२००३
७. शासन निर्णय क्र.मौआम-२००६/प्र.क्र.६८/रोस्वरो-१, दि.०१.१२.२००६.
८. शासन निर्णय, अल्पसंख्याक विकास विभाग, क्र. मौआम-२००७/प्र.क्र.२३६/
रोस्वरो-१ दि.०६.०९.२००६.
९. शासन निर्णय अल्पसंख्याक विकास विभाग, क्र. मौआम-२००८/प्र.क्र.२५९/
०८/का.१, दि.११.११.२००८.
१०. शासन निर्णय अल्पसंख्याक विकास विभाग, क्र. मौआम-२००८/प्र.क्र.३१४/
०८/का.१, दि.०४.१२.२००८.
११. शासन निर्णय अल्पसंख्याक विकास विभाग, क्र. मौआम-२००८/२४२२/
प्र.क्र.३५८/०८ का.१, दि.१४.०५.२००८.
१२. शासन पत्र क्र. मौआम-२०१७/प्र.क्र.१२/का.८, दि.२१.०६.२०१७.
१३. शासन पत्र क्र. मौआम-२०१८/प्र.क्र.७२/का.८, दि.१३.१२.२०१८.
१४. शासन पत्र क्र.मौआम-२०१८/प्र.क्र.७२/का.८, दि.११.०६.२०१९.
१५. शासन निर्णय, अल्पसंख्याक विकास विभाग, अविवि-२०२४/प्र.क्र.२०४/का.५,
दि.०४.१०.२०२४

प्रस्तावना:-

मा. लोकप्रतिनिधी, विविध संघटना यांचेकडून केल्या जाणाऱ्या मागणीच्या अनुषंगाने दिनांक ४
ऑक्टोबर, २०२४ रोजीच्या मा.मंत्रीमंडळाच्या बैठकीमध्ये दिलेल्या मान्यतेनुसार वसंतराव नाईक विमुक्त जाती
व भटक्या जमाती विकास महामंडळ व महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळ तसेच
सुतार समाज आर्थिक विकास महामंडळाच्या धर्तीवर दि.०४.१०.२०२४ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये जैन

समाज अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळाची स्थापना करण्यास मान्यता व या महामंडळामार्फत बीज भांडवल योजना, थेट कर्ज योजना, वैयक्तिक कर्ज व्याज परतावा योजना, गट कर्ज व्याज परतावा योजना राबविण्यास मान्यता देण्यात आलेली आहे. मा. मंत्रीमंडळाने जैन समाजाप्रमाणेच राज्यातील इतर सर्व अल्पसंख्याक समुदायासाठी मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळामार्फत बीज भांडवल योजना, थेट कर्ज योजना, वैयक्तिक कर्ज व्याज परतावा योजना, गट कर्ज व्याज परतावा योजना राबविण्यास मान्यता दिलेली आहे. त्यानुषंगाने मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळामार्फत इतर सर्व अल्पसंख्याक समुदायासाठी बीज भांडवल योजना, थेट कर्ज योजना, वैयक्तिक कर्ज व्याज परतावा योजना, गट कर्ज व्याज परतावा या नवीन योजना राबविण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळामार्फत खालील नवीन योजना राबविण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

अ) २५% बीज भांडवल योजना:-

१. राष्ट्रीयकृत बँका, जिल्हा अग्रणी बँका व जिल्हा मध्यवर्ती बँकांच्या माध्यमातून योजना राबविणे.
२. महामंडळाचा सहभाग २५ %,
३. बँकांचा सहभाग ७५% असेल.
४. या योजनेमध्ये महत्तम प्रकल्प मर्यादा रु.५.०० लक्ष असेल.
५. व्याजाचा दर ४% असून परतफेडीचा कालावधी ५ वर्ष असेल.

ब) रु. १.०० लक्षपर्यंतची थेट कर्ज योजना :-

१. शासनाकडून प्राप्त भाग भांडवलातून महामंडळ ही योजना राबवेल.
२. रु.१.०० लक्ष पर्यंत थेट कर्ज उपलब्ध करून देण्यात येईल.
३. लाभार्थीचा सहभाग निरंक.
४. ४८ समान मासिक हप्त्यांमध्ये मुद्दल रु. २,०८५/- नियमित परतफेड करणाऱ्या लाभार्थींना व्याज आकारण्यात येणार नाही. नियमित कर्जाची परतफेड न करणाऱ्या लाभार्थींना जेवढे कर्जाचे हप्ते थकित होतील त्या रक्कमेवर द.सा.द.से. ४% व्याज आकारण्यात येईल.

क) वैयक्तिक कर्ज व्याज परतावा रु.१०.०० लक्ष :-

१. शासनाकडून प्राप्त सहाय्यक अनुदान रक्कमेतून महामंडळ ही योजना राबवेल.
२. बँकेकडून कर्जमर्यादा रु.१०.०० लक्षपर्यंत असेल.
३. बँकेने रुपये १०.०० लाखापर्यंतच्या मर्यादेत कर्ज मंजूर केलेल्या उमेदवाराने वेळेत कर्जाचे हप्ते भरल्यास, हप्ता भरल्यावर त्यातील व्याजाची रक्कम (१२% च्या मर्यादेत) त्यांच्या आधार लिंक, बँक खात्यात दरमहा महामंडळामार्फत जमा करण्यात येईल. सदर योजना संपुर्णपणे संगणकीकृत असून सदर योजना सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापन प्रणाली (पीएफएमएस) अथवा तत्सम संगणक प्रणालीद्वारे राबविण्यात येईल. व्यवसायाच्या स्वरूपानुसार कर्ज रक्कम मंजूर करण्यात येईल.
४. कुटुंबातील एकाच व्यक्तीला या योजनेचा लाभ घेता येईल.
५. वेबपोर्टल / महामंडळाच्या संगणक प्रणालीवर नाव नोंदणी अनिवार्य.

६. कर्ज परतफेडीचा कालावधी बँक निकषानुसार.

ड) गट कर्ज व्याज परतावा योजना रु. १०.०० लक्ष ते रु. ५०.०० लक्ष :-

१. शासनाकडून प्राप्त सहाय्यक अनुदान रक्कमेतून महामंडळ ही योजना राबवेल.

२. बँकेकडून प्रती गटास कमीत कमी रु.१०.०० लक्ष ते जास्तीत जास्त रु.५०.०० लक्ष पर्यंतच्या मंजूर उद्योग उभारणीकरीता.

३. पात्र शेतकरी उत्पादक (Farmers Producers Organizations FPO) गटांना रु. १०.०० लक्षपर्यंत बिनव्याजी दराने कर्ज रक्कम उद्योगाकरीता देण्यात येईल.

४. योजना संपूर्णपणे संगणकीकृत असून सदर प्रक्रिया सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापन प्रणाली (पीएफएमएस) अथवा तत्सम संगणक प्रणालीद्वारे राबविण्यात येईल.

५. मंजूर कर्जावर ५ वर्षांपर्यंत अथवा कर्ज कालावधी या पैकी जे कमी असेल ते, कर्ज मंजूर केलेल्या गटाने वेळेत कर्जाचे हप्ते भरल्यास, हप्ता भरल्यावर जास्तीत जास्त १२ टक्के व्याज दराच्या आणि रु.१५.०० लाखाच्या मर्यादेत त्यातील व्याजाची रक्कम त्यांच्या आधार लिंक बँक खात्यात दरमहा महामंडळामार्फत जमा करण्यात येईल.

६. महामंडळ केवळ बँकेने वेळेत वसूल केलेली योग्य व्याज रक्कम अदा करेल.

७. गटातील उमेदवारांनी महामंडळाच्या अधिकृत वेबपोर्टल वर अर्ज सादर करणे बंधनकारक असेल. प्रस्ताव सादर केल्यावर दिलेल्या अटी व शर्तीनुसार प्रस्ताव पात्र ठरत असल्यास गटास संगणकीकृत सशर्त हेतुपत्र (Letter of Intent) दिले जाईल. गटाने या आधारे बँकेकडून प्रकरणावर कर्ज मंजूर करून घ्यावे लागेल.

इ) शैक्षणिक कर्ज व्याज परतावा योजना :-

अल्पसंख्याक समाजातील विद्यार्थी/विद्यार्थीनींना उच्च शिक्षणासाठी राज्यांतर्गत व देशांतर्गत अभ्यासक्रमासाठी रु.१०.०० लक्ष तसेच परदेशी अभ्यासक्रमासाठी रु. २०.०० लक्ष बँकेकडून कर्ज मंजूर केलेल्या रक्कमेवर कमाल १२% व्याज दरापर्यंत व्याज परतावा शासनाकडून प्राप्त सहाय्यक अनुदान रकमेतून महामंडळामार्फत अदा करण्यात येईल.

ई) प्रधान मंत्री आवास योजनेंतर्गत गृह कर्ज घेतलेल्या लाभार्थ्यांकरिता कर्ज व्याज परतावा योजना:-

अल्पसंख्याक समाजातील ज्या लाभार्थ्यांनी प्रधान मंत्री आवास योजनेंतर्गत गृह कर्ज घेतलेले आहे, त्यांना बँकेकडून कर्ज मंजूर केलेल्या रक्कमेवर कमाल ८% व्याज दरापर्यंत व्याज परतावा शासनाकडून प्राप्त सहाय्यक अनुदान रकमेतून महामंडळामार्फत अदा करण्यात येईल.

उ) कौशल्य विकास प्रशिक्षण योजना :-

राज्यातील अल्पसंख्याक समुदायातील परंपरागत व्यवसायाचे आधुनिकीकरण झालेले असल्यामुळे त्या परंपरागत व्यवसायात कार्यरत असलेल्या तसेच इतर शैक्षणिक पात्रता धारण केलेल्या अल्पसंख्याक समुदायातील पात्र व्यक्तींना आधुनिक प्रशिक्षणाचा लाभ व्हावा तसेच कौशल्य विकास प्रशिक्षण प्रदान करून त्यांना कौशल्यपूर्ण बनवणे व त्याद्वारे रोजगार किंवा स्वयंरोजगार उपलब्ध करून देणे याकरिता महामंडळाकडून MSSDS च्या धर्तीवर कौशल्य विकास प्रशिक्षण योजना राबविण्यात येईल.

ऊ) महिला स्वयंसिध्दी व्याज परतावा योजना :-

राज्यातील महिला बचत गटातील अल्पसंख्याक समुदायातील महिलांनी उत्पादित केलेल्या वस्तूंचे उत्पादन, प्रक्रिया, मूल्य आधारित उद्योगांकरीता बँकांमार्फत मंजूर करण्यात आलेल्या रु.५.०० ते १०.०० लक्षपर्यंतच्या कर्ज रक्कमेवरील १२% व्याजाच्या मर्यादेत व्याज परतावा शासनाकडून प्राप्त सहायक अनुदान रकमेतून महामंडळामार्फत अदा करण्यात येईल.

२. उपरोक्त सर्व योजना राबविण्यासाठी मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळास सहायक अनुदान देण्याकरिता स्वतंत्र लेखाशिर्ष तयार करून त्याकरिता रु १५.००.कोटी इतकी तरतूद करण्यास याद्वारे शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

३. मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळाद्वारे उपरोक्त नवीन सर्व योजनांच्या कार्यपद्धती, पात्रता, अटी व शर्ती निश्चित करण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येईल.

४. सदर शासन निर्णय दिनांक ०४ ऑक्टोबर, २०२४ च्या मा. मंत्रीमंडळ बैठकीच्या निर्णयानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे .

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेताक क्र. २०२४१००९१४०६३९९५१४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(मो.बा.ताशिलदार)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा. राज्यपालांचे सचिव,

मा.मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,

मा.उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव,

मा.मंत्री, अल्पसंख्याक विकास यांचे खाजगी सचिव,

मा.राज्यमंत्री, अल्पसंख्याक विकास यांचे खाजगी सचिव,

मा.अध्यक्ष, मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळ, मुंबई,

मा.प्रधान सचिव, (वित्त), मंत्रालय, मुंबई,

मा.प्रधान सचिव, (नियोजन), मंत्रालय, मुंबई,

मा.आयुक्त, अल्पसंख्याक आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, छत्रपती संभाजीनगर.

सर्व संचालक, मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळ,

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परिक्षा) महाराष्ट्र १/२. मुंबई/नागपूर

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई, जिल्हा कोषागार अधिकारी, मुंबई, ठाणे

निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,

व्यवस्थापकीय संचालक, मौलाना आझाद अल्पसंख्याक आर्थिक विकास महामंडळ, मुंबई.

निवड नस्ती/का-५.